

NI VSE ZLATO KAR SE SVETI

Ni vse zlato, kar se sveti. Trst je za povprečnega opazovalca gospodarska upanka. Vse se toži, da postaja življenje vedno bolj nezno, prodajalnice in trgovski lokali pa so vsak dan bolj razkošni, po ulicah sviga vedno več avtomobilov, motornih koles in motorčkov, da se človeku začne kar v glavi vrteti od tega, da je postalo prekrakenje ulic že pravljinski podvig. Ko sem po prvi svetovni vojni gledal na glavnih londonskih ulicah tedaj avtomobilski promet, sem si mislil zaskrbljeno: Kani plovnost? Danes pa vidim, da je bil v primeru z današnjim brezumnim vrvenjem po trških ulicah tedaj avtomobilski promet v Londonu prava idila. Vem sicer, kakšna je danšnja kobačija na londonskih ulicah, vsekakor pa ni mogoče, da bi bila hujša kot v Trstu. In vendar je Trst neznan, skoraj bi rekel, da je po prvi svetovni vojni postal zakotno mesto v primeru svetovnim velmoštom Londonom. Kako naj si torej razlagamo priflovlje med gospodarskim propadanjem na tega mesta in njegovim velmoštvom v prometnem in velmoštvu izločbami in javnimi lokali? Po teh znakih bi se dalo sklepati, da ni bil Trst še nikoli tako bogat, kakor je danes. Kje je ključ za rešitev te uganke?

Razkošja trgovin in javnih lokalov nicer ni težko razumeti. Ako je dobra konjunktura, se namreč ne trošijo milijoni za obnovu in oplešanje lokalov. Če je potrebno le v kritičnem času zaradi lova na odjemalce. Toda množica avtomobilov bi morala biti vendar pokaz bogastva! Ali ne? Odgovor na to vprašanje bom morala našel v delavnih koles. Da to dosežem, sem obiskal tako, meni znan mehanični delavnik. Jaz sam sicer ne spadam v višjo, motorizirano kategorijo ljudi, toda ker imam znanje in prijatelje povsod, imam tudi pri mehaniki.

Delavnica, v katero sem stopil, mi je napravila najboljši vtis. Strojari, oprema in razne potrebščine za avtomobile, vse najlepšem red, delavci zaposleni, in delavnice in spredaj na ulici avtomobilski motor na kolesa in sploh nobena druga kriza.

«No, kakor vidim, vam dela ne manj», sicer sem pozdravil prijatelja — sicer sem predvideval, da ne bom pri vas našel posebnega zveled. Vaša stroka je menda edina, ki ne pozna krize, avtomobil je vedno več in s tem se množi tudi delo v delavnici za popravila motornih vozil.»

«Da to je res, da se delo množi, to tudi delavnice se množijo in če bi se delo denar množilo, bilo bi vse v najlepšem redu. Denar se pa ne množi, marveč ga je vedno manj! Splošna kriza ni prizanesla niti naši stroki. Jaz sem sicer ne morem pritoževati, ker mi denar niso v denarnih stiskah, mnoge druge delavnice pa imajo več skrbi kot dela.»

«Kako to reče? Saj kdor ima avtomobil, vendar ni revšč.»

«Ne, revež ni, toda denarja nima dovolj, da bi si mogel privoščiti tak luksuz, kakor je avtomobil. Glejte! Mi živimo danes v dobi nekake luksuzne, predvsem motorizirane epidemije. Fantazija, ki nima »vespaz«, danes nobeno delo ni v pogledu. Kdor hoče danes kaj veljati, mora imeti avtomobil. To je »fiat-600«. Še ni dovolj, biti mora vsaj »fiat-1100«. Sam nujno avtomobil ali motornega kolesa se ni potrebno, nekateri spravijo skupaj za to potrebo, nekateri pa kupijo na obroke. Tovarne motornih vozil morajo prodajati na obroke ali pa proizvajajo skriti. In vsakdo, kdor ima stalno delo ali službo, se na ta način brez težave motorizira. Sedaj si pa predstavite gospodarski položaj uradnika, ki si je kupil avtomobil na obroke. Plača mu komaj za silo zadostuje za vzdrževanje družine, in kje naj potem vzame denar za doplačevanje obrokov ter za vzdrževanje in popravila avtomobila?»

Nato zares nisem mislil in šele sedaj sem spoznal, da je zadeva avtomobilov popolnoma enaka zadevi razkošnih trgovin, lokalov in tudi obk, ki jih srečamo na trških ulicah: Luksuz ni nič drugega, kakor lepa krinka, ki bode avtomobilski obraz gospodarske krize, kar velja tudi za sumno in zapravljivo praznovanje italijanskega »ferriagosta«, to je malih počitnic sredi avgusta. Prav te dni sem čital, da so izdale italijanske zastavljalnice nič manj kot 5 milijard posojil za dostojno proslavo letošnjega »ferriagosta«. Samo rimska zastavljalnica je izposodila 2 milijardi trst za pri njej zastavljenega blaga.

Se bolj kakor za ostalo Italijo velja za nas v Trstu: zunaj bogastvo, znotraj pa gospodarska kriza.

Pomisleki italijanskih gospodarstvenikov

«Il Mondo Economico» (31. avgusta) opozarja v svojem komentarju o položaju lire po razvednotenju francoske franka na nekatere nezdružljive pojave v italijanskem gospodarskem življenju. Razvednotenje franka ni sicer izvalilo v Italiji posebne mrzlice in deviznih spekulacij, toda to še ne prikriva nekaterih nezdružljivih pojavov. Med temi je treba naštet narasčanje življenjskih stroškov, nadalje mrzlično nakupovanje luksuznega blaga; poleg tega so znane težave javnih financ. Mečniški protesti se tako množijo. V Milanu so ljudje pred nastopom letnih počitnic (ferriagosta) najeli 5 milijard lire posojil proti zastavi, v Rimu 2 milijardi; tako so zapravili Italijani brez prave potrebe okoli 10 milijard lire. Ne smemo pozabiti niti na pritisk brezposelnih.

Sicer je po mnenju lista položaj italijanske lire z mednarodnega vidika tr-

Ožja in širša organizacija za evropsko trgovino

Evropski enotni trg - Področje svobodne trgovine

Po splošnem mnenju pomenijo francoski ukrepi glede pospeševanja uvoza, oziroma omejevanja uvoza velik udarec pogodbi o enotnem evropskem trgu, h kateremu so pristopili tudi Francozi. Hkrati je to tudi udarec širši zamisli o evropskem svobodnem trgovinskem področju, ki ga pripravljajo države Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje OEEC. Ob tej priložnosti objavljamo naslednji članek našega sodelavca o osnovnih smernicah obeh gospodarskih načrtov, ki so vsekakor velikega pomena za evropsko gospodarstvo. (Prip. ur.)

PODROČJE SVOBODNE TRGOVINSKE IZMENJAVE

Evropska gospodarska skupnost je bila zasnovana kot carinska zveza šestorice držav (Italije, Francije, Zah. Nemčije, Belgije, Nizozemske in Luksemburga), ki je pred petimi leti ustanovila svojo meddržavno skupnost za skupni trg na področju premoaga in železa. V medsebojnih trgovinskih odnosih med temi državami je bilo dogovorjeno enotno carinsko področje, ki naj ustvari v zvezi z drugimi pogodbenimi določbami postopoma nameravano splošno skupno tržišče. V odnosih do drugih držav bo skupna carinska tarifa označena s šesticarico urjalno izmenjavo blaga po načelih, ki bodo ustrezala koristim skupnosti šestorice. Posamezne države pa, ki so sklenile ramsko pogodbo o enotnem evropskem trgu, ne bodo imele v svoji zunanji trgovini nobene možnosti več, da bi avtonomno s carinskimi sporazumi urejale svoje bodoče odnose s državami nečlanicami.

Ta omejitve svobode večjanih držav v pogledu sklepanja sporazumov z drugimi državami je predstavljala in še predstavlja eno izmed glavnih in prejšnjih težav, ki bi sicer načelno želele biti delne skupnega tržišča Evropske gospodarske skupnosti, a se ne bi hotele odpovedati pravici avtonomnega urejanja trgovinskih odnosov do drugih držav. Ta omejitve je tudi eden izmed razlogov, ki ga mnogi gospodarski izvedenci v državah Evropske gospodarske skupnosti navajajo v utemeljitev svojega protivnega stališča do

den. Po razvednotenju funta šterlinga leta 1950 so se cene v drugih državah bolj dvignile kakor v Italiji. Cene na delo so se v Italiji po letu 1950 dvignile za 14%, v Belgiji in v Nizozemskem za 20-25%, v Zah. Nemčiji za 30 odst., v Franciji, na Angleskem in v Švedskem za 40% in še več. Toda življenjski stroški so se v Italiji zvišali mnogo bolj kakor v nekaterih drugih državah. Povišanje teh znaša v Švici od junija 1950 12%, v Zah. Nemčiji in Belgiji 18 do 20%, na Nizozemskem 27%, v Italiji 31%, v Franciji, na Angleskem in v Švedskem 41-43%. »Il Mondo Economico« je mnenja, da bi se bili dali življenjski stroški oz. narasčanje življenjskih stroškov z bolj učinkovito gospodarsko politiko omejiti.

ZA ENO MILJARDO PROTESTI - RANIH MENIC NA DAN

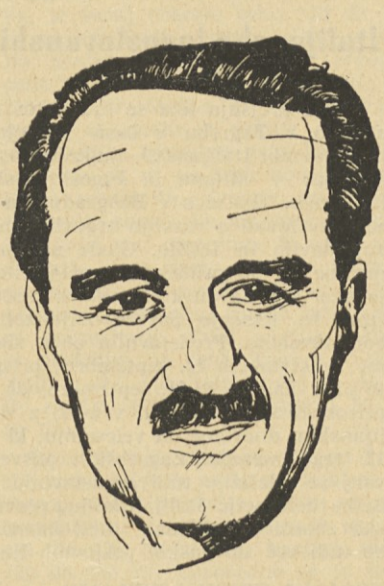
Italijanski gospodarstvenik Franco Lais opozarja v listu »Il Globo« na gospodarsko nevarnost, ki izvirja iz lahke, s kakršno podpisujejo danes ljudje menice, zlasti menice za nabavo raznih gospodinskih potrebščini ali luksuznega blaga. Lansko leto je število meničnih protestov naraslo na 9.646.681. Na vsakih pet oseb je bila ena menica protestirana. Vrednost protestiranih menic je dosegla 377.200 milijard lire, to je več kakor eno milijardo na dan. Od leta 1951 do leta 1956 je število meničnih protestov naraslo za 137,7%, po vrednosti pa so menični protesti napredovali za 140%. V Severni Italiji je v omejenem razdobju število meničnih protestov naraslo za 92%, v Srednji Italiji za 115,6%, v Južni Italiji za 196,8%.

Preteklo je dvanajst let, odkar sta nad Hirošimo in Nagasakiem počili prvi dve atomski bombi. Celih dvanajst let že živimo v upanju in pričakovanju, da bodo atomsko energijo uporabili v mirni in za človeško koristne namene, a tudi pod strošno pretjno njene uporabe na vojaškem področju. Medtem se poskusi nadaljujejo in v zadnjem letu je prišlo do stalno narasčajočih protestov proti ponovnim eksplozijam atomskih bomb, ki povzročajo padanje radioaktivnih delcev po celem svetu. Nekateri izmed teh protestnih glasov prihajajo od najznamenitejših osebnosti.

Nedavno so časopisi vsega sveta objavili pismo, ki ga je na odbor za Nobelovo nagrado naslovil zdravnik-čehunjak Dr. Albert Schweitzer. V njem izraža pisec mnenje, da drvi človeštvo v katastrofo, ako se bodo nadaljevali poskusi s atomskimi bombami. Dodal je, da bodo genetične posledice izpostavljanja ljudi radioaktivnim padavinam za bodoči človeški rod popolnoma vidne šele čez sto ali dve sto let. Pol leta je čitalo o »azijski« influenci, ki se je pred kratkim pojavila tudi v južni Italiji in se naglo širi proti severu. V neki izmed svojih zadnjih številk je angleška zdravniška revija »Lancet« izrazila domnevo, da je to influenco, ki se s precejšnjo naglico širi po vsem svetu, povzročilo padanje radioaktivnih snovi iz troposfere. Od teh padavin je doslej največ trpela Japonska; zaradi tega so tudi protesti proti atomskim poskusom prav na Japonskem najburnejši. Japonški študentje so prirideli veliko število protestnih sprevedov. Neka skupina Japoncev je sporočila, da se pripravila na odhod na področje, na katerem vrše Angličje svoje atomske poskuse, in da se bodo tam člani skupine našle izpostavljenim padavinam kot mučniki. Se več, japonski poslanik v Londonu je predložil glede tega angleški vladi formalen protest. Medtem pa preiskujejo na Ja-

ponskem nabrani čaj, ker se boje, da ga je dež okužil z radioaktivnimi delci, in ljudje se kopljejo pod prhami po vsakem dežju, da bi se razkužili.

V Zedinjenih državah se je precejšnje število farmarjev (kmetov) in živinorejcev v bližini mesta najpovšejših atomskih poskusov v Nevadi pritožilo, da so

Pravijo, da Anastazij Mikojan pridobiva v zadnjem času vedno večji vpliv v Sovjetski zvezi. Nedavno je nekemu ameriškomu novinarju izjavil, da ni bi Buharin, ki ga je dal Stalin leta 1931 obsoditi, skodljivec ali vohun.

Nikolaj Ivanovič Buharin je bil med starimi boljševiki znan kot gospodarstvenik in teoretik. Tudi Lenin ga je cenil. Buharin je nekaj let po revoluciji zagovarjal posebno vrsto tako imenovane nove gospodarske politike (NEP). Svoje gospodarske nauke je oslajal na Leninovo načelo o povezavi in delavci in kmeti. Ker je prebivalstvo mest zaradi industrializacije in praktične uporabe socializma naglo naraslo in je bilo treba preskrbeti prehrano novim množicam v mestu, je Buharin zagovarjal mnenje, da je treba dvigniti kmetijstvo ter ga modernizirati tudi z zasebno pobudo. Po njegovem mnenju ima država dovolj sredstev v rokah, da lahko izkorenini kapitalistične izraske na deželi. Z istim namenom bi bilo treba izročiti malo industrijo in trgovino zasebnikom. Tako bi ustvaril stalen in uravnotežen trg med mestom in deželo. Država bi se med tem časom lahko s toliko večjimi silami vrgla na izgraditve težke industrije. Stalin je obsodil Buharinov program ter je prisilno kolektiviziral kmetijstvo. Po poročilih iz Moskve so Buharinove gospodarske zamisli zopet oživele v zvezi z razvojem na Kitajskem in na Poljskem.

Na podobi vidimo Anastazija Mikojana. Mikan je eno leto mlajši kakor Hruščev in je bil rojen leta 1895 v neki oddaljeni armeniski vasi. Leta 1915 je v Tiflisu končal bogoslovne nauke, dve leti nato se je udeležil revolucionarnih bojev po ulicah Bakuja. Leta 1918 je srečno vključilo rešilo smrti, kakršna je zadela 26 njegovih tovarišev, ki so jih v Krasnovodsku Angličje na podlagi razsodeb njihovega vojaškega sodišča ustrelili. (Angleška vojska se je tedaj borila na strani belogardistov proti boljševikom).

Mikojan ima velik vpliv na sovjetsko politiko, ker je še edini član prezidija komunistične stranke izmed prvih boljševiških borcev iz Leninovih časov. Leta 1926 je bil v Politbiuroju kot kandidat, leta 1935 je postal redni član; že leta 1926 je postal ljudski minister za trgovino ter je bil tako najmlajši minister. Pravijo, da je Armenec prironen izreden smisel za gospodarstvo. To je pokazal tudi Mikojan. Zaradi svoje izredne umske zmožnosti in gospodarskih sposobnosti si je pridobil ugled Američanov že leta 1936, ko je proučeval ameriško živilsko industrijo v ZDA. Mikojan je pristaš politike Hruščeva ter je prvi govoril na XX. kongresu sovjetske komunistične stranke proti Stalinu; vendar je bil njegov govor bolj uglasen kakor govor Hruščeva. Mikojan je kakor Hruščev pristaš politike sožitja s kapitalističnimi državami.

»Prav tako je važno za nas, da izrgamo Nemčijo iz rok Rusije, kakor je Rusom, da izrgajo Nemčijo iz rok. Ne vprašajte me, kako naj to storimo brez vojne. (Bernard Baruch).

PROIZVODNJA BOMBAZASTIH TKANIN V ITALIJI NARASCA

V prvih petih mesecih tega leta so v Italiji proizvedli 69.171 ton bombažastih tkanin (lansko leto v istem času 58.958 ton, leta 1955 pa 61.058 ton). V istem času so izdelali 92.704 ton bombažastih vlaken proti 78.702 v letu 1956 in 78.198 v letu 1955. V razdobju januarja do junija 1957 so močno narasle zaloge surovin v skladiščih; te so znašale 75.651 ton proti 60.024 ton v istem času leta 1956 in 54.456 v letu 1955. Zaloga bombažastih vlaken so ostale skoraj neizpremenjene; dosegle so 25.583 ton (lansko leto 25.232 in leta 1955 27.948 ton). V skladiščih pa je letos konec maja bilo manj bombažastih tkanin, in sicer 40.320 ton proti 42.022 ton v letu 1955 in 47.714 v letu 1956.

ODPOSLANSTVO ITALIJSKIH INDUSTRISTROJCEV V AMERIKI

Vsedržavniki komite za malo industrijo je organiziral posebno odposlanstvo malih industrijcev, ki je proti koncu avgusta odpotovalo v Združene ameriške države. V njem je 70 industrijcev.

Rusko-nemška pogajanja skoraj prekinjena

Teško je reči, kako se bodo zaključila pogajanja med Sovjetsko zvezo in Zahodno Nemčijo, ki so bila pravzaprav že dvakrat prekinjena. Sporna točka je še vedno vprašanje povratka Nemcev iz Sovjetske zveze. Nemci vztrajajo pri zahtevi, da se to vprašanje reši, še preden bi se začeli pogajati o podrobnostih trgovinske pogodbe. Sovjetski odposlanci ne kažejo posebnega razumevanja za to nemško zahtevo. Zdi se, da niso pogajanja krenila z mrtve točke niti, ko so se predstavnik obeh držav dogovorili, da bodo pogajanja o vprašanju povratne nemških vojnih ujetnikov tajna.

Glede trgovinske izmenjave med obema državama naj navedemo nekaj podatkov za leto 1956 in 1955. V primeru z bogastvom in prebivalstvom obeh držav je ta trgovina še skromna. Leta 1956 je Sovjetska zveza kupila v Zahodni Nemčiji na vsakega svojega prebivalca za 1,50 nemške marke blaga (1 marka velja okoli 1,8 lir), medtem ko so Japonci kupili za 3,50 DM

Tuje naložbe v Italiji

Odkar je izšel zakon z dne 7. 2. 1956 o odlašavanju za tuje investicije v Italiji, je tujna do konca letošnjega julija investirala v državi nad 31 milijard lir v tako imenovane proizvodne namene. Od tega je šlo v petroleški sektor 13,6 milj., v kemični 4,1 milj., v pomorski 4 milj., v kovinskih kmetijah 1 milj., v rudniški 185 milj., v gradbeni 135 milj., v druge sektorje pa 2,2 milj. V tujih vlagah je bilo investiranega: 32 milj. USA dolarjev, 16,5 milj. švic. frankov, 4,5 milj. hol. goldinarjev, 1,2 milj. nem. mark, 270.000 kan. dolarjev, 75.000 angl. funtov, 400.000 belg. frankov, 200.000 danskih kron, 24 milj. franc. frankov; druge tuje investicije so bile izvršene v prostih ali multilateralnih lirah.

TUJE NALOŽBE NA TRZASKEM

Nas v Trstu po posebej zanimalo, da je švicarska delniška družba SURAMA iz Zeneve vložila nad 360.000 deklariranih USA dolarjev ali okroglo 225 milijonov lir v novo papirnico, ki jo gradijo ob ostju Timava pri Sitanu (Carnaria del Timavo), v zadnjem času pa tudi nad 300.000 dolarjev ali okroglih 190 milijonov lir zaradi zvišanja delniške glavnice bombažne predilnice v Zavljah in zaradi povečanja njenih tovarniških naprav (Cotonificio San Giusto di Trieste). V samem juliju letos je švicarski kapital naložil v Italiji v produktivne namene, in sicer predvsem v kemični sektor, okroglih 1,3 milijarde lir.

AMERISKI DENAR ZA TEKSTILNO TOVARNO

Brata Amerikanca Raymond in Myron Ackerman sta nedavno sklenila s pristojnimi italijanskimi oblastmi sporazum, na podlagi katerega bosta obnovila tovarno konfekcijske blaga na industrijskem področju v Carrari. Tovarno bo izdelovala moško obleko v konfekciji ter bo svoje izdelke tudi izvažala. Podobno tovarno sta Amerikanca ustanovila leta 1945 v Angliji. Zaposlenih bo 750 oseb.

ZUNANJA TRGOVINA IZRAELA MOČNO PASIVNA

Izrael je v letu 1956 uvozil blaga v vrednosti 655 milj. izraelskih funtov (1 funt je 0,56 dol.), in sicer 12% več kot v letu 1955. Izvozil pa je blaga za 1 milj. izr. funtov, tako da je znašal pasivni saldo celih 468 milj. funtov. Poglaviti dobavitelji Izraela so ZDA, Zahodna Nemčija in Vel. Britanija; v Veliko Britanijo, ZDA, Belgijo in Finsko pa je šla večina izraelskega blaga.

IZ ŽIVLJENJA

»Nikdar nisem katerega moškega tako sovražila, da mi vnuila dialekt.« (Zsa Zsa Gabor).

MED ZAKONCEMA
»Dragi, je rekla svojemu možu. »Nocoj sem sanjala, da si mi vpadel ogrlico iz kramskih biservov. Vprašujem se, kaj naj to pomeni.«

»To boš zvedela jutri, draga,« ji je odgovoril on.

Naslednjega dne se je vrnil domov z ličnim zavojem. Ona ga je radovedno odprla in našla v njem knjigo z naslovom »Ključ za razlago sanj«.

PREDSODISEM

»Predsednik proti obtožbeni:« V enem mesecu ste povozili s svojimi avtomobilom šest oseb.

»Pet, gospod predsednik. Enega sem povozil dvakrat.«

(Se nadaljuje) F. s.

Azijsko mrzlico povzročajo radioaktivne snovi?

Atomska bomba prinaša človeškemu rodu velike nevarnosti

Atomsko padavine ubile živino. Nekaterim je komisija za atomsko energijo tudi priznala odškodnino za to, da večino odškodinskih zahtevkov je komisija odklonila, ker jim ni bil pričelno dokaz, da so škodo povzročili radioaktivni delci v padavinah, ki so sledile atomskim poskusom. Člani nekega društva za rejo golobov-pismonov so izpustili 1700 golobov, od katerih se je vrnilo, oziroma je prispelo na cilj samo 40. Tem golobom, ki imajo tako izrazit orientacijski instinkt, se je moralo nekaj zgoditi; po mnenju enega izmed lastnikov golobov so golobe zašli v prostor okužen z radioaktivnimi ostanki kake atomske eksplozije. Letošnjega maja je Gallupov zavod preizkusil mnenje občinstva v Združenih ameriških državah glede vprašanja ali naj Amerika ustavi poskuse z vodivnimi bombami in drugim atomskim orožjem, ako bi tudi Rusija pristala na to. Tedaj je samo 24% Američanov glasovalo za ustavitev teh poskusov; danes jih je že 63 odstotkov za to.

Tudi iz drugega tabora se čuje odmev tega vprašanja. Na Kitajskem se je — po trditvah Dr. Takanobu Siokave, japonskega znanstvenika, ki je izmeril narasčanje radioaktivnosti v rastlinah, ki so mu jih prinesli s Kitajskega — radioaktivna okužba podvojila. Radioaktivne padavine so dejansko okužile že vsi Kitajski. Po drugih virih pa je v Trstu v Rusiji okoli 200 ljudi zbolelo zaradi radioaktivnih izžarevanj.

Kaže, da je dober del protestov neustrešen. Nekateri protesti so bolj političnega kot znanstvenega značaja. Toda tudi če izločimo vse te pristranske

Krava se mirno pase in seveda ne ve, da požira travo, ki je bila okužena z radioaktivno snovjo — s stroncijem 90. Ta je padla pomešana z dežjem visoko iz stratosfere, kamor jo je pognala razstrelitev atomske bombe. Radioaktivne snovi se vzdignejo po razstrelitvi okoli 12 km visoko. Del teh snovi ostane v ozračju tudi 7 let, toda približno polovica jih pade na zemljo že v 30 dneh po eksploziji. Radioaktivna snov stroncij 90 sodi k tisti kemični družini kakor kalcij, ki se lahko asimilira. Nekaj stroncija ostane v sagem kravlem telesu, ostali pa preide v mleko.

razloge in nepotrebnih hrup, ostane vendarle dejstvo, da je velik del sveta zaskrbljen zaradi teh radioaktivnih padavin.

Strahovanja in bojzani povprečnega človeka so bile znanstveno preiskane in razčlenjene; raziskovanja so privedla do zanimivih in pomembnih ugotovitev.

Med ameriški atomskimi učenci je najbolj znan Dr. Willard F. Libby, ki je tudi član komisije za atomsko energijo. On je na poziv Dr. Schweitzerja dal zelo prepričljiv javen odgovor. Po njegovem odvisi količina naravne radioaktivnega izžarevanja (kar je treba razlikovati od izžarevanja radioak-

tivnih snovi, ki jih sproščajo atomske eksplozije), ki jo prejme oseba, tako od kraja, v katerem živimo, kakor od načina življenja. Naravno izžarevanje prihaja od kozmičnih žarkov in od naravnih radioaktivnih snovi, ki so v zemlji, v rastlinah in celo v naših telesih. Po Libbyju izpostavlja oseba, ki nosi zapetno uro s svetlečimi številkami in kazalci, svoje telo radijskemu izžarevanju, ki znaša 40 tisočinko röntgena. (Röntgen je mednarodno priznana mera za meritev radijskih izžarevanj). Stridesev tisočinko enega röntgena na dan — pravi Dr. Libby — 840 kratna količina povprečne letne doze radijskega izžarevanja, izvirajočega od atomskih bombnih poskusov. V primeru s tem povzročata stroncij 90, najnevarnejša radioaktivna snov v padavinah, ki sledijo atomskim eksplozijam, točasno povprečno izžarevanje 1,5 tisočinke röntgena letno. Kot znano, ovirajo stroncijeva izžarevanja rast in oblikovanje kosti. Po Libbyju prejme oseba, ki živi ob morju (na morski višini), okoli 37 tisočinko röntgena letno od kozmičnih žarkov, medtem ko prejme oseba, ki živi 1500 m nad morjem, že 60 tisočinko röntgena letno; na tej višini nas namreč brani atmosfera, ki je za 1500 m tanjša in smo zaradi tega bolj izpostavljeni kozmičnim žarkom. Iz tega pride Dr. Libby do zaključka, da obseva količina stroncija 90, ki so ga v atmosferi oddale poskusne atomske eksplozije, povprečnega človeka v isti meri, i) kor bi ga obsevalo naravno radijsko izžarevanje, ko bi se od obale povzpel na grič, visok nekaj sto metrov. Razen tega ima stroncij 90 precej kratko »življenje«, vsaj med radioaktivnimi elementi: v 28 letih namreč odmirne njegovo izžarevanje na polovico. Ker minejo leta in leta, predno padejo njegovi delci na zemljo, se njegova moč v precejšnji meri porazgubi.

Otroci, ki zaužijejo mleko okuženo s stroncijem 90, se deloma zastrupijo; kajti stroncij 90 preide v njihove kosti. Stroncij 90 je bolj nevaren za otroke, ker ga doraščajoče kosti prej prevzamejo kakor kosti odraslega človeka.

Otroci, ki zaužijejo mleko okuženo s stroncijem 90, se deloma zastrupijo; kajti stroncij 90 preide v njihove kosti. Stroncij 90 je bolj nevaren za otroke, ker ga doraščajoče kosti prej prevzamejo kakor kosti odraslega človeka.

PO SVETU

PREDESNIK ITALIJANSKE REPUBLIKE G. Gronchi obišče Iran (Perzijo). Italija kaže voljo, da bo na Bliznjem in Srednjem vzhodu igrala posebno vlogo med soprotnimi državami. »New York Times« kritizira sporazum med italijansko petrolejsko družbo ENI in perzijsko NIOC za izkoriščanje iranskih petrolejskih vrelcev, ker je proti koristim ameriških petrolejskih družb. Italijanska petrolejska ustanova ENI se je namreč zadovoljila z manjšim dobičkom (okoli 30%), kakor so ga doslej zahtevale ameriške in angleške družbe, ki zadržijo zase okoli 50% dobička. V Teheran odpotuje tudi predsednik ENI G. Mattei, ki je bil glavni pobudnik petrolejskega sporazuma z Iranom.

ANGLEŠKI OBISK V BEOGRADU. V sredo je prispel v Beograd angleški zunanji minister Selwyn Lloyd. Ob svojem prihodu je izjavil, da se bo z jugoslovanskimi državniki razgovarjal o tekočih vprašanjih, ki zadevajo Vzhod in Zahod, o vprašanjih, ki so na dnevnem rednu glavne skupščine OZN, ter o razorožitvi in evropski varnosti. »Čeprav imamo različne notranji sistem, smo dobri prijatelji,« je izjavil Selwyn Lloyd.

KITAJSKI KATOLICANI IN VATI-KAN. Na Kitajskem živi okoli 4 milijone katolicinov. V glavnem mestu Pekingju je bil nedavno kongres katolicinov, na katerem naj bi ti zavzeli svoje gledišče nasproti komunistični državi in vatikanski politiki. Kongresa se je udeležilo 241 duhovnikov, redovnic in drugih vernikov. Na zborovanju so sprejeli sklep, da se bodo kitajski katolici pokorili Vatikanu v »dogmatičnih in duhovnih zadevah«, glede političnih in gospodarskih zadev pa hočejo biti neodvisni. Predstavniku angleške poročevalske agencije Reuter je o. Francišek LJ, glavni tajnik novega »Patriotičnega združenja« poudaril, da kitajski katolici niso namerjavali poslati v Rim posebne odposlanstva, ki naj bi razložilo Vatikanu gledišče združenja in kitajske Cerkve nasproti St. stolici. V »Patriotično združenje ni obvezen, vsak duhovnik lahko prosto izbira. Kitajska katoliška cerkev se ne strinja z vatikansko politiko nasproti socialističnim državam. Kitajski katolici niso odpravljeni brezobzirno komunistov, vendar se ne strinjajo s trditvijo, da je komunistično zlo. O. J. je dodal, da ne ve natančno, koliko katoliških duhovnikov je zaprtih na Kitajskem, v Pekingju jih je okoli 20-30. Na kongresu se je v govorniku uprlo ustanovitvi Patriotičnega združenja in njegovemu programu, tako skof iz Nancunga, ki je iz občil dva duhovnika, ker sta zagovarjala ideje Patriotičnega združenja, in skof iz Hsien Hsienja, ki je zahteval, da je treba pravih združenj poslati v odobritev v Vatikan. Nekaj duhovnikov je razrazil solidarnost z zaprtim skofom iz Sangaja.

ZADNJA POT BENITA MUSSOLINIJA. Predsednik italijanske vlade Zoli je ugodil prošnji Mussolinijeve vdove, da bi njena žena prenesla iz kapucinskega samostana v Cerro Maggiore v Lombardiji (okoli 28 km od Milana) v družinsko grobnico v Predappiju. Mussolinijeve ostanke so prepeljali tajno v poseben zaboju v Predappiju, kjer so od pokopnika poslovlili njegovi ožji sorodniki, to je žena Rachelia, sin Romano in hčerka Edda Ciano. Po cerkvenih obredih so truplo bivšega italijanskega diktatorja položili v družinsko grobnico. Obredu so prisostvovali tudi predstavniki neofašističnih organizacij. Tu pa tam je prišlo do malenkostnih incidentov, splošno pa je vse potekalo brez hrupa. V arhivu patološkega inštituta v Washingtonu hranijo 7 delcev možganskega tkiva Benita Mussolinija. Tja so bili preneseni po nalogo nekoga ameriškega vojaškega zdravnika, da bi jih izvedenci preiskali.

MALAJA — NEODVISNA DRŽAVA. Po devetletnih notranjih borbah so Angleži te dni priznali neodvisnost Malaje. Na sestanku domačih stultanov je bil izbran predsednik nove vlade Abdul Rahman, ki bo verjetno postal tudi predsednik nove države. Malaja je znana po svojih naravnih bogastvih zlasti po guminju in cinu. Lastniki glavnih nasadov guminja so Evropejci (okoli 1.412.400 akrov), ostali nasadi (617.200 akrov) pa so v rokah domačinov, to je Kitajcev, Malajcev in Indijcev. (*Acres je okoli 40 akrov).

Letos še več držav na zagrebškem velesejmu

Močno je zastopana tudi Italija - Na sejmju tudi tržaška podjetja

(Od našega stalnega dopisnika)

Zagreb, avgusta 7. Zagrebški velesejm bo v času od 7. do 22. septembra zopet pozorišče živga mednarodnega trgovskega prometa. Za sejem so se pripravili razstavljalci kar iz 28 evropskih in čezmorskih dežel. Vsi ti bodo stopili v poslovne stike s trgovci in industrijci velikega štetiila držav, saj se na zagrebškem tradicionalnem trgu, ki je na razpotju Srednjega in Jugovzhodne Evrope, sklepajo kupčije ne samo z domačimi jugoslovanskimi trgovci in kupci, temveč tudi z razstavljalci in trgovci vseh celin. Na letošnjem jesejnem velesejmju bodo razstavljali svoje proizvode razstavljalci iz Anglije, Avstrije, Belgije, Bolgarije, Danske, Čehoslovaške, Francije, Grčije, Indije, Islandije, Izraela, Italije, Japonske, Kitajske, Jugoslavije, Lichtensteina, Madžarske, Nizozemske, Zapadne in Vzhodne Nemčije, Poljske, Romunije, Sirije, Sovjetske zveze, Švedske, Švice, Turčije in ZDA.

IZGRADITEV NOVIH PAVILJONOV

Po zadnjem jesejnem velesejmju je bilo zgrajenih mnogo novih paviljonov na južni obali Save ob cesti Borisa Kidriča, da bi tako omogočili razstavljalcem res sodobno razstavljanje njihovih proizvodov. Pozornost zbujata dva velika paviljona jugoslovanske in kitajske dustrije (eden s površino 12.000, drugi s površino 10.000 kv. metrov) ter kitajski paviljon. Temu sta se zdaj pridružila velik paviljon jugoslovanske strojegradnje in paviljon Združenih ameriških držav. Razširjen je bil madžarski paviljon, medtem ko je bilo poljskemu določeno njegovo stalno mesto. Poleg tega gradi paviljon Vzh. Nemčija, Zahodna Nemčija pa ga bo zgradila, hkrati se je pričela graditev Palače narodov. Gradijo 5 paviljonov za 5 velikih jugoslovanskih podjetij (Djuro Djaković, Slavoniki Brod, - »Chromos« in »Rade Končar«, Zagreb - »Iskra«, Kranj - »Tvorčna stakla«, Pančevci) in nekatere manjše objekte. V celoti je bilo letos do jeseni zgrajenega 80.400 kv. metrov zaprtega paviljonskega prostora in urejenega 465.000 kv. metrov odprtega prostora. Sejmšče obsega skupno 650 tisoč kv. metrov ter bo popolnoma urejeno prihodnje leto.

ITALIJA NA ZAGREBSKEM SEJMU

Italijanski paviljon je bil zgrajen ob »Aleji nacija« že lansko leto; s tem je Italija zagotovila svojim razstavljalcem stalen razstavni prostor ter jim tako omogočila, da svoje proizvode razstavlja na skupnem prostoru. V paviljonu razstavlja okoli 60 italijanskih podjetij, med temi Pirelli, Ansaldo, Necchi, Galileo, Ferrania, Bertoni e Cotti Olivetti, Telemeccanica elettrica, Ducati in dr. Sodelujejo tudi mnoga tržaška podjetja, med katerimi Janousek, Automotor, FERT, SICA, Združene jadranske ladjedelnice itd. Italijanska udeležba je torej močna.

Italija je že na prejšnjih sejmih zavzemala eno izmed prvih mest, in sicer po številu razstavljalcev kakor tudi po obsegu zaključenih poslov. Nemci in Avstrijci bodo letos najprej tekmeči italijanskih razstavljalcev, saj bodo razstavili veliko izbir svojih proizvodov. Strojegradnja bo razstavljala vse vrste težkih industrijskih in gradbenih strojev, pa tudi kmetijske stroje in proizvode precizne mehanike. Ena od bo zastopala elektrotehniko s telekomunikacijami in optiko; pa tudi gumijski in tekstilni proizvodi kakor tudi razne vrste vozil in glasbil ne bodo zaostajali. Italijani bodo razstavljali tudi svoja vina, fotografske in kinomatsografske naprave, gospodinjstvo opremo itd.

POSEBNE PRIPREDITVE V OKVIRU ZAGREBSKEGA VELESEJMA

Tudi letos bodo na jesejnem velesejmju priredili »Teden usnja in obuvala«, ki bo združen s strokovnimi predavanji in sestanki. To je šesti Teden usnja in obuvala, ki bo imel mednarodni značaj. Poleg usnjarskih izdelkov bodo razstavljali tudi usnjarske potrebšče, stroje in strokovne publikacije. Poleg jugoslovanskih podjetij bodo sodelovala podjetja iz Avstrije, Zahodne Nemčije ter mnogo tujih strokovnjakov.

Med tradicionalne prireditve v okviru zagrebškega velesejmja sodi tudi modna revija. Letos se bo te udeležilo večje število jugoslovanskih proizvajalcev.

Poleg te prireditve, za katero se seveda zanima zlasti ženski svet, bo letos še druga, ki je bila prvotno zamisljena pod oznako »Žena 1957«. Tu bo razstavljeno vse, kar zanima sodobno ženo kot gospodinjico in mater: pohištvo, sodobna kuhinjska oprema, obleka, kozmetika itd. Te posebne razstave bodo v paviljonih na starem sejmšču.

M. V.

Italijansko-jugoslovanski sestanki

Kakor prejšnja leta se tudi letos sestajajo v Zagrebu v času velesejmja predstavniki Italijansko-jugoslovanske zbornice v Milanu in Jugoslovansko-italijanske zbornice v Beogradu, da bi se posvetovali o razvoju trgovine med Jugoslavijo in Italijo. Glede na spremembe, ki jih prinaša največji italijansko-jugoslovanski trgovinski sporazum, bo letošnje posvetovanje toliko bolj aktualno. Predstavniki obeh zbornic se sestanejo 13. septembra; prispejo pa v Zagreb že 11. septembra, da bi prisostvovali sestankom v zvezi z italijanskim dnevom na velesejmju, ki bo 12. tega meseca. Zagrebških posvetovanj se udeležijo tudi predstavniki tržaške delegacije Italijansko-jugoslovanske zbornice v Milanu, med katerimi bo tudi več slovenskih poslovnih ljudi.

TRŽASKI OBISK LJUBLJANI

Med vinskim velesejmju pričakujejo v Ljubljani obisk gospodarskega odposlanstva iz Trsta. Izmenjava podob-

nih obiskov med Ljubljano in Trstom je zelo koristna za gospodarstvo Trsta in Slovenije.

TRŽASKA IN GORIŠKA PODJETJA NA BEOGRADSKEM VELESEJMU

Beograjski velesejm tehniko in tehničnih pridobitev je obiskalo izredno veliko ljudi iz Jugoslavije in tujine. Hoteli so bili prepolni. Tudi trgovinski uspeh velesejmja je bil velik. Zaključenih je bilo za 128 milijard dinarjev kupij. Med tržaškimi in goriškimi podjetji naj omenimo naslednja: Kerševani (trgovina s kolesi in motorji), »Papyros« (trgovina s papirjem iz Trsta), nadalje iz Trsta, »Technas«, Adamič Josip (zastopstva) in »Triestina«. Z obmejnega področja naj omenimo »Jadran« iz Sezane in »Tomos« iz Kopra.

NEMSKI GLAS O ZAGREBU IN BEOGRADU

»Handelsblatt« (Duesseldorf) objavlja v eni izmed zadnjih številik dopis iz Beograda, v katerem opisuje vlogo beograjskega sejma za tehniko in zagrebške velesejmja. Pisec omenja, da se nemško ministrstvo za gospodarstvo še ni odločilo, ali naj zgradi paviljon Zahodne Nemčije na beograjskem velesejmju ali na zagrebškem velesejmju. Nemška vlada bo verjetno še počakala z graditvijo dokler se jugoslovanska oblastva ne izrečejo o vlogi obeh sejmov.

Direktor beograjskega sejma in. Olga Divac je izjavila, da bo sejem obranil značaj specializiranega sejmja.

SPROSTITVE V ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKI TRGOVINI

Italijanska navodila za izvajanje rimskih sporazumov

Italijansko ministrstvo za trgovino s tujino je objavilo izvršilne določbe k splošnemu trgovinskemu sporazumu z Jugoslavijo z dne 3. avgusta t. l., kakor tudi h krajšemvemu tržaškemu in goriškemu sporazumu. Določbe so uveljavljene znane sprostitve v blagovni izmenjavi. («Gospodarstvo» je že objavilo več poročil o tem sporazumu; danes dopolnjujemo ta poročila).

I. Splošni sporazum

Od 5. avgusta dalje je za uvoz v Italijo sproščeno naslednje jugoslovansko blago, ki gre torej »čez carinarnico« (na novo uvrščeno blago je tiskano mastno): **vrpčni konji in konji za zokol** (6000 glav čez tržaško carinarnico, 1500 glav pa čez carinarnico v Bariju); **osli, mule in mezi, govedo** (Trst 4800, Bari 1200 glav z omejitvijo na 2400 ozir. 600 glav za obdobje oktober-december 1957, dočim se mora druga polovica izkoristiti v obdobju januar-marec 1958); **drobnica** (ovce in koze); **živa in mrtva perutnina**; **živa in mrtva divjačina**; **drobovina za prehrano**; **mrtvi domači zajci**; **ovčje in kozje meso**; **svaže in soljene ribe**, vstevši mehkužce in lupinarje (Trst 1500, Bari 150, Benetke, Porto Nogaro in Ortona a Mare pa vsaka po 100 ton); **ostrige, raki in rarogi**; **jajca**; **jajčni proizvodi**; **ščetine in goveja dlaka**; **morske kobe**; **surove kosti**; **rogovi**, **parklji in kopita**; **ikre** (riba jajca); **jedilne gobe**; **gomoljke**; **suhi fižol** in druga suha zelenjava; **korenine** posušene ci korijce; **paprika**; **suhe češnje** za prehrano; **suhe višnje**; **gaber** (**luščence**); **hamelj**; **bolhač** (pyretum); **zdravilne rastline**; **sirkova slama za metle**; **seno in slama**; **surov opij** ter opij v prahu (proti poprejšnjemu dovoljenju visokega komisariata za zdravstvo); **alkohol** v časnem uvozu zaradi predelave; **kamen za apno** in cement; **kremenčev kamen** v blokih; **silicijev in kremenčev pesek** ter pesek za toplinice; **magnezij**; **kromova ruda**, **tudi koncentrirana**; **pirit**; **kovinske rudnine**, **odpadki in pepeli**; **boksit**; **pregom**; **bencol**; **toluol**; **suvo naftalina**; **katran iz promoga in drugih naravnih goriv**; **propan in butan**; **mazut**; **alkaloidi**; **saje nafnega plina**; **esencična olja**, **razen esenc kislega sadja**; **ekstrakti raznih rastlin**; **biomut** in **opoterapični proizvodi**; **surove jančje**, **kozličje**, **kožje**, **kostranje**, **svinjske in merjaševce kože**; **gradbeni les** (U.T.); **žagan les** iglavcev; **žagana hrastovina**, **brestovina**, **jesenovina** ter **žagan les drugih listavcev**; **žagana buko-**

vina; **drva za kurjavo**; **celulozna bukovina**; **bukove in hrastove frize**; **les za izdelavo glasbil**; **lesno ogelje**; **embalažni les**; **sulfitna celuloza**; **odpadki na nepravna svila**; **odpadki kokonov**; **prana in nepravna surova volna**; **odpadki stekla in kristala**; **opeka z visokim odstotkom magnezija**; **kromognezita in kromita**; **grodelj**; **želena koncentrirana**; **glini**, **litotih** in **sl.**; **cinok koncentriran**; **cinik** v prahu; **svinec in odpadki svineca**; **rafiniran svinec**; **antimon**; **superrafiniran ferokrom**; **aluminijevi izdelki**; **obrtiški proizvodi**; **osvetljeni steklo**; **celulozni les iglavcev**; **drogovi**; **jamski les**; **okriški od žaganja ali rezanja lesa**; **baker**, **bakrove zlitine** v surovem stanju **ter njihovi odpadki**; **odpadki železa**, **jekla in gradnja**; **surov glicerin**.

UVOZNO DOVOLJENJE SE POTREBNO

Se nadalje ostane za uvoz v Italijo potrebno ministrstvo uvožno dovoljenje za naslednje jugoslovansko blago: **govedino** in **teletino**; **svinjnino**; **prašiče**; **mesne konzerve**; **v olju konzervirano ribo**; **alkohol** v dokončanem uvozu; **pijavo**; **krompir**, **skroglj**, **glukozij** in **dekstrin**; **vezane ploščice**; **furnir**; **cement**; **glinico** (aluminijev oksid); **negreporen material**; **zidno in strešno opeko**; **ustrojene svinjske kože**; **druge ustrojene kože**; **steklo za šipe**; **kristal**; **taninski ekstrakt**.

POSEBEN DEVIZNI OBRAZEC

Za uvoz vsega drugega jugoslovanskega blaga so sicer pristojne carinarnice, toda prvi predložitvi posebnega uvoznega deviznega obrazca («modulo valutario d'importazione»), ki ga izda pooblaščen banka, ako ICE (Istituto nazionale per il commercio estero, Rim, via Torino 107) uvozu ne ugovarja; prošnja za ta »nulla osta« mora vložiti na ICE uvoznik sam. »Nulla osta« se ne sme izdati za uvoz cigare, cigaret, soli, presnega masla, sladkorja ter esenc kislega sadja, kakor tudi ne za uvoz blaga, katerega uvoz iz dežele OEEC ni liberaliziran.

Kar zadeva italijanski izvoz v Jugoslavijo, so odločilne določbe »Tabele E-sport«, oddelek B, izdane nazadnje leta 22. julija; ministrski licenci je potemtakem podvržen samo izvoz listega blaga, ki je v tej tabeli izrecno naštet, dočim gre vse drugo blago »čez carinarnico«.

Določbe za vlaganje prošnje za uvozne in izvozne licence so ostale nespremenjene. Ministrstvo opozarja posebej,

Mednarodna trgovina

Tržaški lesni trg

Potem ko je tržaški tranzitni trg nekoliko oživel v mesecu juliju, je v zadnjem času zopet na tem trgu nastopilo mrtvilo. Povpraševanje s strani levantskih trgovcev kakor tudi trgovcev s Srednjega vzhoda je malenkostno. V glavnem se trenutno na tržaškem trgu izvajajo le kupčije na podlagi starih pogodb. Zdi se, da je poljazič tudi na ostalih trgih enak. Afriški odjemalci, ki kupujejo po večini les neposredno na mestu proizvodnje, ne sklepajo novih kupcij deloma zaradi tega, ker so že izčrpali dovoljene kontingente. To velja posebno za Alžir, ki je uknil uvoz lesa iz Avstrije, uvaža pa le še jugoslovanski les. Jugoslovanska oblastva podeljujejo dovoljenja za posamezne partije lesa iglavcev. Ponudbe jugoslovanskih proizvajalcev vzbujajo zanimanje lesnih trgovcev posebno, ker so cenovno nekoliko ugodnejše kakor v preteklosti.

AMERIKA OMEJILA UVOZ PETROLEJA

Posebna vladna komisija je predsedniku Združenih ameriških držav priporočila, naj glavne ameriške petrolejske družbe na lastno pobudo omejijo uvoz petroleja iz tujine; to zahtevajo koristi ameriškega gospodarstva in ameriška varnost. Predsednik Eisenhower je to predlog odobril. V smislu tega predloga naj bi uvoz petroleja ne prekoračil sedanjeje uvoza, ki znaša 1.051.000 sodov na dan. (1 sod drži 181,74 litra). Ta omejitev naj bi veljala za dobo ene ga leta, začeni od 1. julija 1957. Minister za notranje zadeve Seaton je odredil, da morajo petrolejske družbe

vsak mesec poročati vladi, koliko petroleja so uvozile v preteklem mesecu. Seaton je dodal, da bo ta omejitev vplivala spodbudno na pridobivanje petroleja v Združenih ameriških državah. Se le v petih mesecih bo mogoče videti kakšen bo uspeh teh ukrepov. Iz Venezuele bo Amerika uvozila 50.000 sodov petroleja manj na dan; to predstavlja 2% petrolejske proizvodnje v Venezueli. Uvoz z Bliznjega vzhoda bo znižan za okoli 150.000 sodov na dan, to je za 3% celotne proizvodnje.

MANJSE POVPRAŠEVANJE PO PETROLEJU

Po najnovejših vesteh iz Washingtona je povpraševanje po petroleju meseca junija v Združenih ameriških državah nazadovalo za 3% v primerjavi z istim časom lanskega leta ter je znašalo 8.397.000 sodov na dan. Povpraševanje notranjih potrošnikov se je skrčilo za 5,4% in je znašalo 7.952.000 sodov na dan. Proizvodnja surovega petroleja je nazadovala za 33.000 sodov na dan v primerjavi z majem, ko je dosegla 7.107.000 sodov dnevno.

Zaloge prečiščenega petroleja so do 30. junija narastle na 490.800.000 sodov, medtem ko so 31. maja znašale 468 milijonov 800.000 sodov. Petrolejske čistilnice so meseca junija proizvedle 7 milijonov 867.000 sodov na dan, to je 125 tisoč sodov manj kakor v mesecu maju.

TERMITI (BELE MRAVLJE) SO NAPADLI BENETKE. Benetški običaji je raziskala razne predele mesta in ugotovila, da na mnogih mestih kar mrsoj termitov. Največ jih je v kolih, vzdolž kanalov. Mnoge stavbe so ogrožene.

II. Tržaški sporazum

Sproščen je in gre potemtakem »čez carinarnico« uvoz vsega jugoslovanskega blaga, navedenega v listi A (tudi »raznega blaga«), pod pogojem, da je uvoz takega blaga sproščen tudi po izvršilnih predpisih k splošnemu sporazumu. Ker je n. pr. uvoz piva ali ustrojnih koč po splošnem sporazumu podvržen licenci, se tudi v lokalnem prometu ne more uvoziti na Tržaško ozemlje »čez carinarnico«.

Ugodnosti sprostitve tudi ne uživa blago iz liste C, namreč blago, ki se more uvoziti na Tržaško ozemlje carine prosto, namreč (v oklepaju je naveden kontingent v milijonih lir): **govedo** (190), **svaže meso** (10), **svaže morske ribe** (50), **svaže mleko** (30), **svaže zelenjava** (50), **kislo zelje** (10), **svaže sadje** (15), **navadno vino** (180), **jajca** z lupino (15) ter **krma**, **slama** in **grahor** (luščence) (20).

Izvoz s Tržaškega ozemlja na obmejno jugoslovansko ozemlje po določbah lokalnega sporazuma je dopusten samo proti licenci.

Uvozne in izvozne licence izdaja Generalni vladni komisariat v Trstu, ravnanjstvo za trgovino s tujino, na ustrežno prošnjo. Izvršilnim predpisom k tržaškemu sporazumu je priložena lista D z navedbo listega blaga, ki se ne glede na količino lahko izvozi v obmejno ozemlje brez plačila jugoslovanske carine. Seznan obsega: **semena**, **žive rastline** in njihove dele; **kemične proizvode**; **bitumen** in **bituminozne emulzije**; **sukanec**, **tkanine** in **konfekcije**; **konopni in jutiški sukanec**, **vrvi** in **vreče**; **razne stroje**, **njih sestavne dele** in **prilike**, **orodje**, **prevozna sredstva**, **prilike** in **namodnestne dele**; **Dieslove motorje** in **pomorske naprave**; **posebne pomorske opreme**; **bencin**, **mazivna olja**; **precizijske**, **optične** in **druge instrumente** in **aparate**; **pluto** in **izdelke iz plutovine**.

Kontingenti listi A in B je »Gospodarstvo« objavilo v izredni številki »Italija-Jugoslavija« z dne 19. 6. 1955.

III. Goriški sporazum

Goriški sporazum obsega kontingentna seznama A in B, ki ju je »Gospodarstvo« objavilo v št. 199 z dne 6. maja 1955.

IV. Plačila

Plačila v tržaški krajevni blagovni izmenjavi se vršijo v lirah na avtonomnem računu pri tržaški podružnici zavoda Banca d'Italia, ki se vodi na ime Jugoslovanske izvozne in kreditne banke v Beogradu, v goriškem obmejnem prometu pa na avtonomnem računu, ki ga vodi goriška podružnica Italijanske banke na ime Narodne banke FLRJ, centrale za LRS v Ljubljani.

O navodilih italijanskega deviznega urada za izvajanje splošnega plačilnega sporazuma pa je »Gospodarstvo« poročalo v številki z dne 25. 8. t. l.

JUGOSLAVIJA NA MULTILATERALNEM PODROČJU

V skladu z novim italijansko-jugoslovanskim plačilnim sporazumom je bil v rimskem Uradnem listu z dne 17. avgusta objavljen ministrski odlok z novim razdelitvijo držav v tako imenovano dolarsko, multilateralno in klirinsko področje, z uvrstitvijo Jugoslavije v multilateralno področje. Za vplačila, ki jih izvrši n. pr. italijanski uvoznik jugoslovanskega blaga, se odpre v korist jugoslovanskega izvoznika račun v multilateralnih lirah. Jugoslovanski izvoznik more nato z dobroimetjem na tem računu razpolagati bodisi za nabavo valute držav multilateralnega področja (sedaj: danske, norveške ali švedske krome, hol. gordinarja, belg. ali franc. franka, švic. klirinskega franka, angl. funta, zahodnonemške marke ali avstr. šilinga), ali za akreditiranje drugih izvoznikov računov v multilateralnih ali bilateralnih lirah, ali končno za poravnava dolga osebam in podjetjem, ki imajo sedež bodisi v Italiji ali v eni izmed držav multi. ali bilateralnega področja. V teh mejah bo mogla Jugoslavija vršiti plačila ne samo za blago, ki ga bo nabavila v Italiji, marveč tudi za blago, nabavljeno v drugih državah multi. ali bilateralnega (klirinskega) področja.

URARNA IN ZLATARNA

Mikolj Karel - TRST Campo S. Giacomo 3 - tel. 95-48 Ure najboljših znanih, velika izbira zlatih okrasov za vse potrebe

Ob desetletnici „Litostroja“

Na Slovenskem so izdelovali turbine že pred 100 leti

Ljubljana, sept. Ko so ob gorenski progi pri remizi v Ljubljani rasla iz tal nova poslopja »Livarne in tovarne strojev«, ki si je skrajšano nadela naziv »Litostroj«, je malokdo pomislil, da je ta nova tovarna samo dedič več kot stoletnih izkušenj na področju strojne proizvodnje in še posebej gradnje vodnih turbin na Slovenskem. Gospodarski zgodovinarji in raziskovalci naše gospodarske preteklosti pa so nam do danes nabrali mnogo gradiva, ki nam zanesljivo potrjuje, da je tudi Litostroj — kakor preneka- tero naše »nov« gospodarsko podjetje — zora in stare brazde, da je z novo, modernejšo opremo in ureditvijo, pravzaprav samo nadaljeval stare tradicije in izkoristil bogate izkušnje, ki so si jih v dolgih desetletjih, v tujih ali domačih podjetjih na Slovenskem, pridobili naši domači strokovnjaki.

Litostroj je danes znan tudi že na tujem po svoji raznovrstni proizvodnji, ki ne obsega več samo vodnih turbin. Prav svojo turbinsko proizvodnjo pa je lahko oprl po izkušnjah svojih prvih strokovnih kadrov na zelo staro tradicijo, ki sega že več kot sto let nazaj. Zato je tudi jubilejno publikacijo o svoji proizvodnji posvetil med drugim več kot stoletnemu razvoju turbinske gradnje na Slovenskem. Ne da bi se spuščali v vse podrobnosti tega prikaza, naj tu navedemo, da so na Jenesicah odkrili izvirno risbo Fourneyronove turbine iz leta 1848, ki jo je izdelal nek Grubler za železarno na Dvoru pri Zumberku. To železarno so v letih 1796 do 1797 postavili Turjačani. Od leta 1803 dalje je imela tudi svojo livarno. Ko je leta 1892 prenehala delovati, se je njeno delavstvo razšlo vsepovsod: na Jenesice, v Ljubljano k Samassi in Töniesu in drugam. Več kot stoletna turbinska tradicija na slovenskih tleh pa je razen z risbami z Dvora potrjena

tudi z zbirko konstrukcijskih načrtov iz Idrijskega rudniškega arhiva, ki so shranjeni v Mestnem muzeju v Idriji. Tamkaj hranijo tudi izvirno risbo iz leta 1845, ki prav tako prikazuje Fourneyronovo turbino in dokazuje, da t gradnji in uporabi turbinskih strojev že pred dobrih sto leti niso zaostajali za tujimi deželami, kakor to upravičeno ugotavlja prof. Albert Struna v »nem izmed svojih zgodovinskih prikazov«.

Za strojno tradicijo Ljubljane na splošno je bilo pomembno podjetje družine Samassa, ki je delovalo že od leta 1767 dalje, za turbinsko tradicijo pa še posebej podjetje Tönies v Ljubljani, ustanovljeno že leta 1847. Prvo domače podjetje pa je bila tovarna Avgusta Zabkarja. Po prvi svetovni vojni so vsa ta podjetja prešla v roke domače delniške družbe »Strojne tovarne in livarne«, ko je vsa dotedanja strojna tradicija prešla na nov rod domačih strokovnjakov. »Strojne tovarne« so sicer zaradi bančnih mahinacij propadle, toda ostali so domači strokovnjaki, ki so z delom nadaljevali. Med neposredne prednike Litostroja je treba šteti še podjetje Schneider v Škofji Loki, ustanovljeno leta 1922, ki je bilo ob nastanku Litostroja vključeno vanj, in strojno podjetje inž. Borštnarja, ki je prav tako izdelovalo manjše turbine.

OBRAZI »LITOSTROJA«

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

KAVA
TRST. Na mednarodnem trgu s kavo je nastal spor med Brazilijo in državami potrošnicami kave. Brazilija vztraja pri dosedanjih minimalnih izvoznih cenah, dočim se države potrošnice borijo za znižanje teh cen. Zaradi tega se uvozniki vzdržujejo večjih nakupov, da bi prisilili Brazilijo k znižanju cen. Brazilija vlada upa, da bo prisilila inozemske trgovce na sprejem svojih cen, ko se bodo njihove zaloge izčrpale.

Trenutno uvažajo kavo največ iz Afrike in Indonezije. Srednjeameriške vrste kave so v krizi.
Na italijanskem trgu s kavo je največje zanimanje za slabše vrste kave. Na tržnem tranzitnem trgu je omejeno število sklenjenih kupcij zaradi manjšega avstrijskega povpraševanja, ki je sicer sezonskega značaja.

Navajamo povprečne cene kave na viru proizvodnje: brazilska kava, v lirah za kg fob; Rio NY 5 545; Rio NY 3 1390; Victoria 5 good to large bean 525; Santos extra prime good to large bean 760; srednjeameriška kava, v dolarjih za 50 kg fob; Ecuador extra Superior naravna 44,25; Haiti naravna XXX 55,56 Salvador 62; Kostarika 66-77; arabska kava, v šilingih za 50 kg cif; Gimma 335; Moka Hodeidah 1 440; afriška kava, v šilingih za cvt cif; Uganda oprana in prečiščena 275; Malësia AP/1 270, Malësia AP/2 230; indonezijska kava, v holandskih florintih za 100 kg cif, pov. no. pretrehana: Bali Robusta 10-12 odst. nečistoče 265.

Povprečne cene ocarinjene kave od uvoznika do grosista fco skladišče prodajalca v lirah za kg neto pov. no. pretrehana: Rio NY 5 1370; Rio NY 3 1390; Victoria 5 good to large bean 1360; Santos extra prime good to large bean 1680; Ecuador extra Superior naravna 1500; Haiti naravna XXX 1620; Salvador 1700; Kostarika 1830; Gimma 1450; Moka Hodeidah 1 1650; Uganda oprana in prečiščena 1300; Malësia AP/1 1300, Malësia AP/2 1230; Bali Robusta 10-12 odst. nečistoče 1260.

SLADKOR
TRST. Cene sladkorja težijo navzgor. Kvotacije sladkorja, ki so v prvi polovici preteklega meseca padale in dosegle najnižjo točko s 46/15 funta šterlinga za tona cif Trst, in sicer za angleški rafinirani sladkor, so se pričele zopet dvigati. Zadnje kupcije so bile sklenjene namreč po 52-53 funtov šterlingov za tona cif Trst. Precej visoko kvotira tudi holandski sladkor, ki stane okrog 58 holandskih florintov za stot cif Trst.

Italijanski trg

V prejšnjem tednu je bilo na italijanskem kmetijskem trgu opaziti zanimanje za vse kmetijske pridelke razen za vino. Cene so splošno visoke.

Cena pšenice se je dvignila v primerjavi s prejšnjim tednom približno za 100 lir pri stotu. Tudi cena koruze se je dvignila, medtem ko so cene ovsa, ječmena in rži ostale neizmenjene.
Zivahno je bilo na trgu z živino. Na nekaterih področjih so se teleta podražila za 50 lir pri kg. Na trgu s prašiči prevladuje ponudba. Cene so ostale skoraj neizmenjene.

Veliko je povpraševanje po maslu in siru. Cene so se nekoliko zvišale.
V največji krizi je trg z vinom. Proizvajalci ki so dolgo vztrajali pri visoki ceni so sedaj prisiljeni popustiti, ker se bliža trgovanje. Predvidevajo, da bo Italija pridelala letos okrog 55 milijonov hektolitrov vina; sicer se mogoče mnogo odvisi od vremenskih prilik v septembru. Namizno grozdje se dobro prodaja na domačem in tudi na inozemskem trgu.

Manjši pridelek paradiznikov je vplival na podražitev paradiznikove meze, in sicer za 15 lir pri kg.
Cene boljnih vrst oljnega olja so se dvignile.

ZITARICE
MILAN. Mehka pšenica fina 7250-7350, srednje vrste 6800-6900, navadna 6600-6700; trda pšenica drobna 8800-9000; pšenična moka tipa »0« 10-11.500; krušna moka tipa »0« 9100-9500, tipa »1« 8500-8700; moka za testenine tipa »0« 9400-9600; pšenični zdrob tipa »0« 11.200 do 11.400, tipa »1« 10.800-11.000; pšenični otrobi 3550-3650; koruza fina 5600-5700, srednje vrste 5000-5400, navadna 4800-4900; inozemska koruza 4900-5000; koruzna moka fina 6900-7100, srednje vrste 5500-5600, navadna 5000-5100; rž 6900 do 7000; inozemska rž 4100-4150; inozemski ječmen 4000-4300; oves 4550-4800; inozemski oves 4200-4300; prosa 5500-5600; inozemsko prosa 4400-4500.

Neolusčeni riž: Arborio 6800-8000; Violone 8600-9000; krajevna vrsta navaden 5850-6000; krajevna vrsta druge izbire 5500-5750.
Olusčeni riž: Arborio 14.500-15.400; Violone 17.000-17.800; Carnaroli 17.000 do 17.800; Gigante Vercelli 16-16.500; R. B. 14.900-15.200; Rizzotto 15-15.300; Maratel-

li 15-15.300; riž krajevne vrste I. 10.300 do 10.700, II. 10.100-10.200.

ZIVINA
LUGO. Zivina za rejo: Krave 280 do 460.000 lir par; breje krave 400-500.000 par; krave s teletom 420-650.000 par; vola 400-600.000 par; junci in junice 2-3 leta stari, 5 stotov težki 360-390.000 par; krave breje prvesnice 190-200.000 lir glava; telce 2 stota težke 90-100.000 glava; molzne krave 130-200.000 glava.
Klavna živina: vola 6 stotov težki I. 310-360 lir kg, II. 240-270; krave 6 stotov težke I. 305-355, II. 230-260; junci 5 stotov težki I. 340-400, II. 290-310; telci I. 500-560, II. 420-460. — Prašiči: prašički za rejo 380-420; suhi prašički 340-390; prašički 100-150 kg 305-315, nad 150 kg 315-325.

Vprežni konji 200-220 lir kg ali 100-130.000 lir glava; konji za zakol I. 260-280, II. 200-220; žrebeta za zakol 320-340; vprežni metzi 90-100 kg ali 100.000 lir glava; metzi za zakol I. 190-200, II. 150-170; vprežni osli 80-90 lir kg ali 50-60.000 lir glava, osli za zakol I. 180-200, II. 140-150; ovce 220-260; jagnjeta 450-480 lir kg.

KRMA
MILAN. Koruzne pogache 4050-4150 lir stot, lanene pogache 5900-6200; pogache iz tropin 1150-1400; pogache iz zemeljskih lešnikov 5100-5200.

VOGHERA. Slačena slama 500-550 lir stot; seno 2200-2300; detelja 1800-1900.

PERUTNINA IN JAJCA
MILAN. Zivi piščanci extra 770-770, I. 650-700, II. 600-650; zaklani piščanci 850 do 900; inozemski zmznjeni piščanci: danski 650, madžarski 570; žive kokoši 530-620; inozemske kokoši 380-500; zaklane kokoši 800, inozemske zaklane v Italiji 680-720; inozemske zmznjene kokoši 500-650; živi kopuni 750; žive pekatke 750; zaklane pekatke 940-950; zaklani golobi 750-900, zaklani golobčki 700, žive pure 580-630, inozemske zmznjene pure 500-550; živi purani 550-580; inozemski zmznjeni purani 450-530; žive rade 420-500, zaklane 500-600; racke za rejo 300-350; racke za rejo 700-1200 po težji; živi zajci 340-350, zaklani s kožo 400 do 480, brez kože 400-500.

Sveža jajca I. 30-32,70, navadna 29-31; inozemska sveža jajca 22-29.

MLEČNI IZDELKI
LODI. Čajno maslo 770-790; maslo I. 670-680; emiljski sir majske proizv. 1955 680-720; sir grana majske proizv. 1955 650-690; majske proizv. 1956 580-620; grana svež 390-400; sbrinz svež 470-500; emmental svež 490-510; provolone svež 430-450; italico svež 380-400; gorgonzola svež 270-280; taleggio svež 305-315.

OLJE
FIRENZE. Cene za kg fco proizvodnje: oljivo olje extra do največ 1% kisline 670-720, do največ 1,50% kisline 650-670, do največ 2,50% kisline 560-650, do 4% kisline 530-550; dvakrat rafinirano tipa »A« 575-580, tipa »B« 495-505; prvotirno semensko olje 370-380; olje iz zemeljskih lešnikov 390-400.

VINO
CASALE MONFERRATO. Crno namizno vino 9-10 stop, lanskega pridelka 4230-4560 lir hl, 10-11 stop. 4650-4980; belo vino 10-11 stop. 6150-6550; Barbera 12-13 stop. 7650-8600; Freisa sladko 8250-8450; Freisa navadno 7350-7860; beli in moskat extra 10.650-11.000; Malvatico crno 9760-10.000.

PADOVA. Crno vino Friularo 410-430 lir stop; Merlot 420-450; Raboso 400 do 440; Clinton 440-460; belo Piave 430 do 470; belo Soave 425-450; Valpolicello navadno 430-450.

ZELENJAVA IN SADJE
MILAN. Suh česen 140-180; korenje 75-95; ohrovt 25-35; čebula 28-36; žajbelj in rožmarin 180-240; nov fižol Vi-

gevano 72-92; cikorija 40-60; solata endivija 46-60; melancane 60-75; krompir 27-34; paprika 30-43; paradizniki 35-80; peteršilj 55-60; zelena navadna 57-65; bučice 100-140; buče 30-50.

Lubenice 20-40; smokve 85-110; hruške navadne mešane 60-95; breskve 46-140 po kavovosti; belo grozdje 110-190, crno 100-105; pomaranč 250-290; limone 190-260.

PARADIZNIKOVA MEZGA
FERRARA. Dvakrat koncentrirana paradiznikova meza proizv. 1957, v skatlah 10 kg 195-205 lir kg, v skatlah 5 kg 205-215, v skatlah 1 kg 225-235, v skatlah 500 g 245-255, v skatlah 200 g 295-305, v tubah 200 g 330-340. Trikrat koncentrirana paradiznikova meza proizv. 1957 v sodih 2 stota 185-195, v skatlah 10 kg 210-220, v skatlah 5 kg 220-230, v skatlah 1 kg 240-250, v skatlah 500 g 225-265, v skatlah 200 g 310-320, v tubah 200 g 340-350.

KOZE
MILAN. Surove kože: krave za glavo in parklji do 30 kg 255-265 lir kg; nad 30 kg 240-255; junci za glavo in parklji do 30 kg 310-320, 30-40 kg 270-280; voli za glavo in parklji 40-50 kg 230-245, nad 50 kg 220-230; bikki nad 40 kg 175-185.

Surove osoljene kože: teleta brez glave in parkljev 4,5 kg 730-750, 3-6 kg 760 do 800, 6-8 kg 690-710, 8-12 kg 550-570, 12-20 kg 420-470; žrebeta do 12 kg 360-380; konji 225-235; metzi 135-145; osli 100-120 kg za 100 kož 825-850.

Jagnjeta z belim krznom, suhe kože 50-60 kg za 100 kož 850-900 lir kg, jagnjeta z drugobarvnim krznom 675-725; ovni 150-190 kg za 100 kož 580-600; kozlički 26-31 kg za 100 kož 1950-2050; kozlički nad 31 kg za 100 kož 1950-2050; kozice 120-140 kg za 100 kož 825-850.

Italija porabi manj premoža

Načrt komiteja za premog predvideva, da bo potrošnja premoža v Italiji v prihodnjem tromesečju znašala 3 milijone 175.000 ton, ter bo tako za 150.000 ton manjša kakor v prejšnjem tromesečju. Zmanjšanje potrošnje premoža pripisujejo zastoji vseh industrijske proizvodnje, ki se pojavlja v poletnih mesecih zaradi poletnice. Prav tako vpliva na potrošnja premoža nepopoln normaliziranje dobav petroleja. V prvih štirih mesecih je Italija uvozila 4.299.000 ton premoža proti 3.992.000 ton v istem času leta 1956. Iz Amerike je Italija uvozila v tem času 2.830.000 ton premoža proti 1.943.000 v istem času lanskega leta, to je 47% več. Ker je Italija uvozila takšno količino premoža iz Amerike, so morali potrošniki plačevati višje cene zaradi prevoznih stroškov. Nasprotno je bil uvoz premoža v Italijo iz evropskih držav v prvih štirih mesecih manjši kot lansko leto; dosegel je 1.401.000 ton proti 1.449.000 t v lanskem letu. Zmanjšanje dobav iz evropskih držav je se obetuje, če se primerja z dobavami v leto 1955, ko so znašale v istem obdobju 1.662.000 ton, in v leto 1954, ko so uvozili 2.206.000 ton premoža.

Potem ko je angleška vlada sklenila količino premoža za izvoz, je Italija uvozila v prvih štirih mesecih tega leta 143.000 ton angleškega premoža, to je 31% manj kot lansko leto in 72% manj kakor leta 1954.

POTROŠNJA ALUMINIA V ZAHODNI NEMCIJI se je v obdobju 1954/56 skoraj potrojila; lansko leto so v Z. Nemčiji porabili 268.000 ton aluminija proti 96.000 tonami v letu 1950. Predvidevajo, da se bo potrošnja aluminija letos zopet dvignila, ker ga Nemci vedno več rabijo v svoji industriji.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	7.8	22.8	4.9.
Pšenica (stot. dol. za bušel)	214	218 1/2	217 1/4
Koruza (stot. dol. za bušel)	131 1/4	126	123
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	27.25	26.12	26.50
Cin (stot. dol. za funt)	94.87	94.12	93.
Svinec (stot. dol. za funt)	14.	14.	14.
Cink (stot. dol. za funt)	11.75	11.75	11.75
Aluminij (stot. dol. za funt)	28.10	28.10	28.10
Nikelj (stot. dol. za funt)	74.	74.	74.
Bombaž (stot. dol. za funt)	35.25	35	35.05
Zivo srebro (dol. za steklenico)	255.	252.	251.
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	55.	53	52.50
LONDON			
Baker (funt šter. za d. tono)	210 1/4	208 1/2	197 1/2
Cin (funt šter. za d. tono)	740	741	736
Cink (funt šter. za d. tono)	73 1/2	74 1/4	73
Svinec (funt šter. za d. tono)	92.	92 1/4	90 1/4
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	487.80	471.90	478.90

Mednarodni trg s surovinami ne kaže v zadnjem času znamenit posebnega oživljenja. Cene splošno popuščajo. To velja za baker, cin, volno, deluša tudi za bombaž, nadalje za kavčuk. Cene sladkorja so se nekoliko okrepile.

ZITARICE
V Chicagu je cena pšenici nazadovala od 217 3/4 na 215 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v septembru; tudi koruza je nazadovala, in sicer od 126 7/8 na 122 stotinke dolarja za funt. Če ne so popuščile, čeprav je poročilo o letošnji letini ZDA neugodno. Po letu 1943 se ni bilo v ZDA tako slabe žetve letine. Posebno slaba letina je v severnih predelih ZDA. V Kanadi bodo pridelali 325 milijonov bušlov, to je samo 3/5 lanskega pridelka.

VLAKNA
Cene bombaža su splošno šibke, čeprav je cena v tednu do 30. avgusta v New Yorku napredovala od 35 na 35,05 stotinke dolarja za funt. Na zadnjih dražbah v Avstraliji je volna popuščila kar za 5% v primeri s cenami v juniju. Ne kaže, da bi se v bodoče okrevale. Domnevajo, da bodo cene še padle, se posebno v Južni Afriki. Sezona se bo tu začela s cenami, ki bodo za 5-7% nižje kakor dosedanje. Na zaloga je mnogo blaga. V Franciji (Roubaix) je cena popuščila od 1350 na 1265 frankov za kg. V Londonu je cena pada za vrsto 64 S od 141 na 131-133 penija za funt proti izročitvi v septembru.

KAVČUK
Cene kavčuka so šibkejšje. V New Yorku je cena nazadovala od 31,75 na 26 dolarjev za funt.

KOVINE
Izvedence vzmernija nadaljuje padanje cene elektrolitičnega bakra, ki je v New Yorku v tednu do 30. avgusta nazadovala od 25,50 na 25,05 stotinke dolarja za funt. V Londonu se je cena približala že ravni 200 funtov šterlingov za tona; cena je namreč nazadovala od 206 1/4 na 202 funta šterlinga za tona. Zaloge v Združenih ameriških državah se kopičijo. Tudi v Evropi je cena padla, tako v Belgiji za 1 frank pri kg, in sicer od 30,50 na 29,50 belgijskih frankov. Nazadoval je tudi cin, in sicer v New Yorku od 93,37 na 92,63 stotinke dolarja za funt, Cink Saint Louis je ostal neizmenjen pri 10 stotink dolarja za funt, leto leželo je na predvečer v New Yorku od 64,40 na 66,40 dolarja za tona. Zivo srebro se je nekoliko okrepilo; v tednu do 30. avgusta je cena padla od 252,25 na 251-253 dolarja za steklenico. Cene barva-stih kovin v Zah. Nemčiji 30. avgusta (Duisburg): cin 872-880 DM za 100 kg; svinec osona New York 128,81, osona London 103,50-103,70; cink osona East Saint Louis 92,72 DM, osona London 84,81-84,96; elektrolitičen baker 240,55-242,50 DM, svinec 110-111, aluminij 250-265 DM.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Prpravimo se pravočasno na jesensko setev!

September je tu in z njim tudi čas spravljanja krompirja, koruze pitnika in ajde. Čas spravljanja pridelkov lahko prinaša veselje ali žalostne urice. Vse je odvisno od pogojev, v katerih so se razvijale rastline. Med življenjske pogoje za rast ne sodi le vreme, kot navadno misli marsikateri kmet. Večkrat slišimo pritožbe o suši ali o moči, upotavljam pa tudi, da je ob istem vremenu imel sosed le boljši pridelek. Imel je več sreče! Ni tako, sreča nima nobenega vpliva na rast rastlin. Da bodo rastline uspevale, so potrebni sledeči pogoji:

1. pravilna in pravočasna priprava zemlje; 2. zadostno gnojenje z gnojem in z umetnimi gnojili; 3. izbira najboljšega semena; 4. razkuževanje semen; 5. pravilna in pravočasna setev in 6. oskrbovanje posevov.

PRIPRAVA ZEMLJE ZA JESENSKO SETEV
Pravilno in pravočasno oranje je prvo in eno najvažnejših opravil, s katerimi neposredno vplivamo na pridelke. Da bo zemlja pravočasno pripravljena, moramo pričeti z oranjem toliko časa pred setvijo, da se bodo brazde uležale do setve. Zemlja potrebuje 10-20 dni, da se sesede. V primeru, da je v kolobarju rastlina, ki zapusti njivo prekasno, bomo to njivo najrajši posejali z jaranimi. Jesenska brazda naj bo čim globlja. Z jesenskim oranjem poglabljamo ornico. Težje zemlje bomo morali orati bolj zgodaj, ker potrebujejo več časa za uležanje. Plug ne sme orati pregloboko da ne spravi na dan mrtve vejice. Pomni vedno: Obrabljaj orno, rahljaj mrtvico! Rahljeje oranje sicer ni dražjače, je dobro le, če je izvršeno dovolj zgodaj, da se uležanja pravilno uleže. Na uležanju zemlji rastline zelo rade posežejo in tudi oskrba rastlin z vodo je na neuležani zemlji zelo slaba. Niti valjar ne more popraviti, kar poprosimo s prekasnim oranjem.

SEJMO PRAVILNO IN PRAVOCASNO!
Od pravočasne setve je odvisna vrsta mladih rastlin in prezimovanje. Če sejemo pravočasno, bodo imele rastline do prvega mraza dovolj časa, da si naberejo dovolj hrane za prezimovanje. Čim več hrane (sladkorjev) si naberejo rastline, tem težje bodo do posebe posevov. Ozidno pšenico lahko sejemo od 20. septembra do 10. novembra, dočim smemo rž sejati po 15. oktobra. Za vsako zamudo moramo povečati količino semena. Sicer bi bili posevki preredki. Ozidni ječmen moramo sejati približno 14 dni pred pšenico, in sicer v septembru, ker je kasnejša setev tvegana. Ječmen se mora razviti že pred zimno, sicer ostane posevek redek zaradi zgodnjega kolencenja.

Na malih posevkih, kjer nimamo sejalnice, sejejo na roko. Najboljši način setve je setev v redi, in to ker se vedno več uveljavlja navada, da okopavajo žito, preden rastline pokrijejo prostor med redmi. Če nimamo sejalnice, lahko napravimo plitve jare, vrzemo vanje seme in ga pokrijemo. Setev s strojem ima sledeče prednosti:

1. vse rastline imajo enak življenjski prostor na razpoložljivem tleh in isto globlino; 2. seme pride v isto globlino; 3. spomladaj je oskrbovanje posevka mnogo lažje; 4. zatiranje plevelov je mnogo uspešnejše; 5. zračnost in osvetljenost rastlin sta enakomerni in zato mnogo boljši; 6. vmesni posevki uspevajo mnogo bolje.

IZBERI DOBRO SEME!
Glede semena smo, lahko rečemo, leto za letom večji siromaki in to predvsem iz dveh razlogov: prvič, ker smo izvezli krompirjevo, žitno, koruzno in še kako drugo seme, navezani na trgovino; drugič, ker smo s kupljenim semenom kupili najslabše. Kupimo to ali ono seme, posejemo pravočasno in primerno pripravljeno zemljo, a večkrat zaman čakamo, da bi vzklilo po naši želji. Mogoče ga požene le droben del.

Seme ni bilo kaljivo. Vzrok za to je lahko več, a največkrat je krivda v starem semenu. Mnogi trgovci niso v tem preveč tenkočutni in vestni. Če se blago speča, je v redu. Če ne gre v tem, pojde v prihodnjem letu. Izgubo na kaljivosti pa mora kupec drago plačati. Ali pa se celo zgodi, da vzklije namesto ene dreves in meni, da je postopno redčenje krone bolj pametno in ne izčrpa drevesa kot močno obrezovanje. Nadaljujemo s cepljenjem, dokler se skorja na podlagi z lahkoto loči od lesa. Cepitve režemo na vrhovih plemenitih dreves in na sončni strani krone, ker se na tej strani osunijo najrazličnejša ovesa. Vrednost, da bo iz takih oves zrasla močna in zdrava mladika, je mnogo večja, kot če jemljemo cepitve na manj osvetljeni strani krone.

Na vrstu: Se približno 20 dni bomo sejali zelenjadnico za prezimovanje. Čeprav nekatere zelenjadnice lahko sejemo še oktobra, ne odlašajmo preveč s setvijo, ker bodo v toplih dneh, ki nam jih prinese september, rastline rastle hitro in bomo lahko pričakovali boljše pridelke. Pozna setev ni na mestu, ker se kaljenje zaradi hladnih dni precej zavleče in takih posevkih raste slabše. Tak posevek je močno občutljiv za mraz. Sejmo torej čimprej spinačo, motovilček, peteršilj, čebulo, kumpice in por. V kleti in šrambi: V kleti in šrambi mora vladati čistota. Najboljši čas za pripravo omet v kleti in šrambi ter poboljšavo vse prostore. Vredne prostore bomo zaprli neproduktivno in močno zavlepljali da uničimo škodljivce plesni. Po zepenjanju je treba prostor prezračiti. Zračiti jih bomo najrajši v toplih dneh, da ne ohladimo zraku, ker ne bi sicer vrtno močno v hladnih prostorih potekalo pravilno. Tudi šrambe moramo zapliniti z ogljikovim žveplencem, da uničimo vse škodljivce ki kvarijo skranjenega zrnja, gomolje ali korenje.

druga rastlina. Takih primerov je mnogo. Če pa se za to pri dotičnem trgovcu pritožimo, se iz tega celo norčuje, ozioroma se vsaj tako izvija, kot da je on pri tem nedolžen.

Dobri gospodarji pravijo, da dobro (zdravo, kaljivo, čisto) seme ni nikoli drago. To drži. Takšno seme dvigne pridelok n. pr. žitni do 30%, krompirjev celo do 60%. Ker pa se na kupljeno seme ne moremo zanašati, ostane le en izhod: pridelajmo seme doma. Semeno gojimo odlično: z rastline, razvite, rodne i.e. kratko kaksne, kot si jih za dosego povoljnega pridelka želimo. Tako odberajo za semensko žito najbolsje (najtežje) dozorele klase, za krompir grme z najlepšimi, t. j. primerno ali ne prevelikimi in najštevilnejšimi gomolji in od teh set najbolsje, n. pr. pri žitu in koruzi najlepše zrnje iz sredine klase. Tako bi mogli sami pridelati zelenjadna semena: zelje, solato, radič, peteršilj, zelena, grah, stročni fižol i.e. — To je bilo najceneje, a tudi — kar je še več vredno — najbolj zdravljeno seme.

Kar si torej brez posebnih prizadevanj lahko sami pripravimo, ne iščimo v trgovinah, zlasti ne v nezanesljivih!

MILIJON HEKTAROV ZEMLJE ZA DRUGE PRIDELKE
Italijanski profesor Alberto je po temeljitih proučevanjih razvoja italijanskega kmetijstva prišel do zaključka, da bo morala Italija v bodočih desetih letih približno 1 milijon hektarov zemlje posvetiti gojenju drugih pridelkov. Pol milijona hektarov zemlje bo prostih tam, kjer so doslej gojili žito. Ostalega pol milijona bodo pridobili na travnikih in na neobdelanih površinah.

PŠENICA V FRANCIJI CENEJŠA
Francoska vlada je znižala odkupno ceno pšenice za 100 frankov. Združenje pridelovalcev je odločno protestiralo proti temu ukrepu.

MISI SO PREPLAVILE JUZNO FRANCIJO
Iz Lyons poročajo, da se je posebna vrsta poljskih miši (mus sylvaticus in apodemus sylvaticus) v okolici tako razmnožila, da ogroža (z vrtnjem pod zemljo) celo letališče v Lyon